

2006/2007 takmicarska godina

1. Sve sudije i kontrolori-delegati su obavezni da se pridržavaju Kodeksa ponašanja članova UOSS.
2. Svi članovi sudijskog kolegijuma su pored terena da bi pomogli igračima da pokažu šta znaju.
3. Poštujte igrače, oni su prioritet u Odbojci. TV i gledaoci žele da vide igrače (a ne sudije), igrači čine šou. Ali, insistirajte i da igrači poštuju vas!
4. Nije lepo da sudije za vreme zagrevanja drže prekrštene ruke.
5. Odmah posle traženja dozvole od kontrolora-delegata (KD), odnosno delegata, za početak utakmice, sudije treba da odu do obe klupe i zamole da tokom prezentacije na klupi mogu da sede samo 6 igrača početne postavbe + Libero, a ostali igrači treba da odu u zonu za zagrevanje (zamoliti za to treneru prilikom zagrevanja na mreži).
6. Pre utakmice nemojte razgovarati sa trenerima, naročito ako postoji nagoveštaj da bi razgovor mogao da bude neprijatan. Budite sa svima na odstojanju, bez obzira na dobre privatne odnose, jer vaš razgovor vrlo lako može biti provokativan za jednu od ekipa.
7. Za vreme utakmice ne odgovarajte na primedbe igrača, trenera ili zvaničnog lica. Ako je prešao granicu sportskog ponašanja – primenite sankciju. Svaki vaš odgovor igraču, treneru ili zvaničnom licu provocira diskusiju koja nije dozvoljena.
8. Pravite razliku između normalnih ljudskih reakcija i manjih prekršaja zbog kojih igrače treba opomenuti.
9. Svako nesportsko ponašanje prema igračima, sudijama ili linijskim sudijama mora odmah biti kažnjeno. Linijske sudije su deo sudijskog tima i moraju biti zaštićeni. Drugi sudija često može bolje da vidi nesportsku reakciju igrača ili trenera prema linijskom sudiji.
10. Zamolite igrače na početku utakmice i na početku svakog seta da uvuku dresove u šorceve (ne treba to činiti svaki put tokom utakmice, naročito ako su dresovi nedovoljno dugački). Ako dozvolite neurednu opremu, doživljaj utakmice biće nepovoljniji.
11. Dovoljno je jednom na utakmici utvrditi ko je novi kapiten u igri.
12. Kad god vam situacija u igri nije sasvim jasna, bolje je pustiti da se igra nastavi, nego svirati a zatim dugo razmišljati ili tražiti pomoć od drugih. U takvim situacijama, sudije se obično zbune i donesu pogrešnu odluku, koju su skloni da brane po cenu dodeljivanja sankcija za nesportsko ponašanje.
13. Da bi sudija bio što bolje prihvaćen od strane igrača, trenera, publike... veoma je važno da intenzitet i trajanje zvižduka budu isti tokom cele utakmice i kod svakog prekida nadigravanja.
14. Tokom seta, između prekida igre treba što manje ispuštati pištaljku iz usta, jer se može desiti da treba što pre da reagujete na neku nenormalnu situaciju. To naročito važi za drugog sudiju, koji prilikom zamene treba da zaustavi igrače koji su prerano zamenili mesta.

Prvi sudija

15. Razgovor sa linijskim sudijama pre utakmice je obavezan.
16. Obavezno pokazati znak da je za zvanično zagrevanje na mreži preostalo 10. minuta.
17. Neophodno je primeniti i jasno odvojiti sledeće faze prilikom donošenja i pokazivanja svake odluke:
  - I zvižduk,

II pogled ka članovima sudijskog kolegijuma,

III znak rukom ka ekipi koja će sledeća servirati

IV znak rukom za vrstu greške, a samo kada je neophodno i igrača koji je pogrešio (Pravilo 22.2.3.1.c)

18. Držite stalno kontakt očima sa linijskim sudijama i drugim sudijom, čak i ako ste 100% sigurni da ste sve videli! U savremenoj odbojci, u kojoj se lopte kreću sve većom brzinom, uloga linijskih sudija je veoma značajna. Kontakt očima razvija osećaj pripadnosti linijskih sudija sudijskom timu. Ako prvi sudija nema kontakt očima, linijski sudija gubi motivaciju.
19. Pre zvižduka za početak nadigravanja, obavezno pogledom proveriti da li je spremna ekipa koja će primiti servis.
20. Znak rukom za servis i zvižduk izvode se istovremeno, i samo u toj situaciji.
21. Položaj tela prvog sudije treba bude uspravan i prirodan, bez povijanja i naginjanja za vreme akcija na mreži.
22. Ne dodirivati "sajlu" tokom nadigravanja.
23. Loptu serveru mora dodati skupljač lopte, a ne saigrač.
24. Ne klimati glavom u znak odobravanja odluke linijskog sudije.
25. Ne gledajte ka ekipi koja je izgubila nadigravanje – gledajte pravo ispred sebe ili ka ekipi koja će sledeća servirati. Tako ćete izbeći moguću diskusiju i moguću utisak da niste sigurni u svoju odluku.
26. Svaka nedisciplina igrača i trenera mora biti sankcionisana u skladu sa Pravilima igre.
27. Dupla lopta je dozvoljena u prvom odigravanju, ali ne i prihvaćena pa izbačena lopta. Nemojte se "vaditi" pokazivanjem "nošene lopte" ako ste dosudili duplu loptu – bolje je priznati grešku i ponoviti nadigravanje.
28. "Sun": da biste dosudili dodir lopte sa terenom, morate biti 101% sigurni u to. Ako niste sigurni, bolje je pustiti da se igra nastavi.
29. Ponovno određivanje Libera (umesto povređenog) može zatražiti i trener i kapiten u igri.
30. Prvo odigravanje ekipe i u prijemu i u bloku može biti sankcionisano kao nošena-zadržana lopta ako je igrač prilikom odigravanja loptu najpre jasno uhvatio a zatim izbacio.
31. Drugo odigravanje mora biti čisto.
32. Klupe za rezervne igrače za vreme utakmice moraju biti čiste I uredne: peškiri, trenerke i sl. moraju se držati u pokretnim kolicima ili grupisati na jednoj gomili na klupi.

Drugi sudija

33. Na početku svakog seta, drugi sudija treba da maksimalno požuri sa proverom početnih postava ekipa. Neophodno je izbeći svako odugovlačenje, pa se sada preporučuje da drugi sudija na početku prvog i petog seta postave proverava sa loptom u ruci.
34. Drugi sudija nije skupljač lopti, pa se ne preporučuje da dotiče loptu.
35. Odgovornost drugog sudije za procenu kretanja lopte van prostora za prelazak lopte sada je precizirana novim tekstom Pravila igre i on/ona mora pratiti kretanje lopte i dosuditi grešku (npr. dodira loptom antene ili stuba - Pravilo 24.3.2.7).
36. "Dodir mreže od strane igrača nije greška, osim ako je učinjen za vreme akcije odigravanja loptom, ili ako to ometa igru. Neke akcije odigravanja loptom mogu podrazumevati akcije u kojima igrači zapravo ne dodiruju loptu." (Pravila igre, 11.3.1)
37. "Kada se smatra da je jedan ili dva igrača dovoljno blizu lopti da bi bio deo akcije odigravanja lopte, dodir mreže je greška" (FIVB Instrukcije za suđenje 2005, str. 8,

Pravilo 10/11. tačka 2b).

38. Nije greška ako dizač dodirne mrežu prilikom promene smera kretanja zbog lošeg prijema servisa, ako se momenat dodira mreže ne poklapa sa akcijom odigravanja lopte.
39. Kod blokiranja i smečovanja: akcijom odigravanja lopte smatra se vreme od odraza do doskoka igrača koji blokira/smečuje.
40. Nakon što označi grešku igrača (dodir mreže, prelaz srednje linije, itd), II sudija pokazuje samo vrstu greške i prati znak prvog sudije za ekipu koja će servirati. Ka igraču koji je načinio grešku pokazuje se samo kada je to neophodno (Pravilo 22.2.3.2.b).
41. Drugi sudija tokom nadigravanja mora da se kreće napred-nazad i levo-desno, zauzimajući najpovoljniji položaj za praćenje akcije.
42. Preporuka Sudijske komisije CEV: posle svakog nadigravanja napraviti korak-dva unazad i proveriti pogledom klupe i zone za zagrevanje.
43. Preporuka Sudijske komisije CEV: za vreme tajm-auta: posle provere rada brisača i posle konsultacije sa zapisničarom, sačekati kraj tajm-auta kraj stuba, na udaljenosti oko 0,5m, licem ka zapisničaru.
44. Svim članovima sa klupe je dozvoljeno da napuste klupu bez prethodnog odobrenja, osim prvog trenera.
45. Ne dodirivati igrače za vreme zamene (to može vrlo lako da isprovocira igrača), pištaljka se za vreme postupka zamene drži u ustima, kako bi se intervenisalo u slučaju potrebe.
46. Ne žuriti kod dvostruke zamene, zapisničar mora da ima dovoljno vremena da upiše sve što je potrebno.
47. Kod dvostruke zamene dovoljno je da igrač stoji blizu zone za zamene, ne treba preterivati kod procene blizine i time provocirati probleme.
48. Drugi sudija ponavlja i znak za servis grešku (znači: II sudija ponavlja svaki znak odmah za prvim sudijom, kao što i piše u Pravilima igre, 22.2.3.1).
49. Kad prvi put vidite pogrešnu poziciju, ako niste 100% sigurni - nemojte odmah svirati! Uzmite u ruku listić sa postavom, proverite još jednom da biste bili sigurni! Mnogo puta je viđeno da je II sudija požurio i odmah morao da ispravi pogrešno dosuđenu poziciju grešku.
50. Ako je blok-aut bio svima očigledan, drugi sudija ne treba prvom sudiji da pokazuje pomoćni znak za blok-aut, za posmatrača sa strane takva pomoć izgleda nepotrebno i suvišno.
51. Ako to ne čini u skladu sa Pravilima igre, zamolite trenera da znak za TO i zamenu igrača pokazuje jasno.
52. Tokom postupka zamene igrača, II sudija mora sve vreme da bude usredsređen na postupak (tj. na liniji zapisničar – igrači). Pogled ne sme da odluta na stranu.

Zapisničar

53. Kod zamene igrača, zapisničar podiže jednu ruku da bi dao znak da je zatražena zamena regularna. Ruka se spušta onog trenutka kada je zapisničar siguran da je drugi sudija video taj znak. Po završenom upisivanju svake zamene podižu se obe ruke. U slučaju višestruke zamene, postupak podizanja jedne ruke, upisivanja i podizanja obe ruke ponavlja se onoliko puta koliko je zamena zatraženo.